

KEMSEI ISTVÁN
Az idő mulasztásai

*Találkozott-e nagyapám Ludwig Wittgensteinnel
és Ferenczes Pista nagyapjával 1916-ban a galíciai harcmezőn
s ha igen, miről beszélgettek?*

A Történelem mellékvágányon halad.

A közös lövészárokról csak hébe-hóba
esik szó mostanában, s ha van gyanús eset, hát ez,
hogy véletlen összefut három ismeretlen,
s nem is akárhol, csak mintha időtlen idők óta
közük volna bizonyos egyszerű ismerethez
– pedig hát! –, az eset merőben történelmietlen.

Csak itt történhetett meg, így és akkor
a galíciai hómezőn:
egy bécsi filozóf, ki kertésznek készül,
egy pesti muzsikus és egy csíkpálfalvi székely
átázott bakancsban didereg,
míg fölöttük cikáznak zenélő srapnelek.

Egyikük éppen mannlicherjét tölti
a három gyalog közül,
a másik sercentve bagólét köp ki,
a harmadik kapcát teker bokája körül,
mondhatnánk: ilyen a harctéri idill,
amennyit az ember még kibír

élőként. Holtan persze más,
lám, milyen békésen hever az ott
homlokán a lyukkal. Ki lehetett, amíg élt,
vajon miféle náció? Halt a *hazáért*.
Az a haza meglehetősen távoli,
egy tömegsír gödrével elnyeli.

Ők megússzák. Viszik magukkal a közös árkot,
a közös telet, a halálig történetet,
a bécsi filozóf, a pesti muzsikus, a csíkpálfalvi székely,
a másik nevét se tudva, *haptákban* állják
az emlékebe örökre vésetet.
Hogy találkoztak-e? Vagy nem? Meglehet.

*Hetvenöt sor,
avagy a szerzőnek születése napján
három Kassák-sor kibontása jutott eszébe*

*Ó öregségem ó gyarlóságom
csak a gyalázatos farkas
üvöltését ne hallanám.
(Kassák Lajos)*

Hiszen olyanok vagyunk mind, mint két tojás, annyira hasonlítunk egymásra gondolatban, szóban, cselekedetben, közös megáttalkodásban, szívjában és annyi másban.

„*Ó öregségem*” – sóhajt a reggelben Kassák, horgászás közben. Iskolások vonulnak az utcán, kutyák csaholnak a parkban, vitáznak a rogyant test és a szárnyaló szellem: együtt vagy külön-külön induljon a nap? Az áldott nap, ami annyi éve keseríti a perceket. A toroka szakadtáig ordító rigó, a hársfa virágának közönye, a levágott fű illata, ördög neszez a világból kiálló részletekben.

Nézi a lepergő időt, sóhajt, legyint és visszszámol. Most kelnek át a gáttetón az özek, rókakölykök viháncolnak a fűben, a nyárfák tetején megszólal a sárgarigó. Mindez az időben. Múltban? Mikor is? Van-e helye az emlékezetnek, távja az idillnek? Végig a szemetes utcán, meg-megállva a sajjó lábak igézetében rágyújt és pöfékel, szorgos hangyanépre lát üres szemével az öregség.

„*Ó gyarlóságom*” – megszegni bármely parancsolatot, hol nincs megbocsátás, késik a feloldozás. Pátosz sincs. A babiloni parázna üget a telő holdban. Vagy haldoklik. Vonszolja magát a por szemcséi között. *Elmúltanak mindenek*. Üres lárva-tok, amit elhagyott bogara. Most, hogy már vége – mert nemsokára vége van – kinek fontosak elmúlt gyarlóságaim? Kinek fontosak vénasszonyok homályos emlékképei?

Fontos-e az *én* egyáltalán? Eloldja magát az időben. A karthágói béke sírjai megálltak az ezredévekben, érintetlenek, hiába sózták Scipio katonái, a pornak nem árthat ember. A por a vég és a kezdet. A legvégső lényeg a porban van. Körbeutazza a Földet. Isten por képében hull a janomani indiánra és ide Zuglóra, minden tudásunkra ülepedő por képében termékenyít eleveneket és holtakat. Ámen.

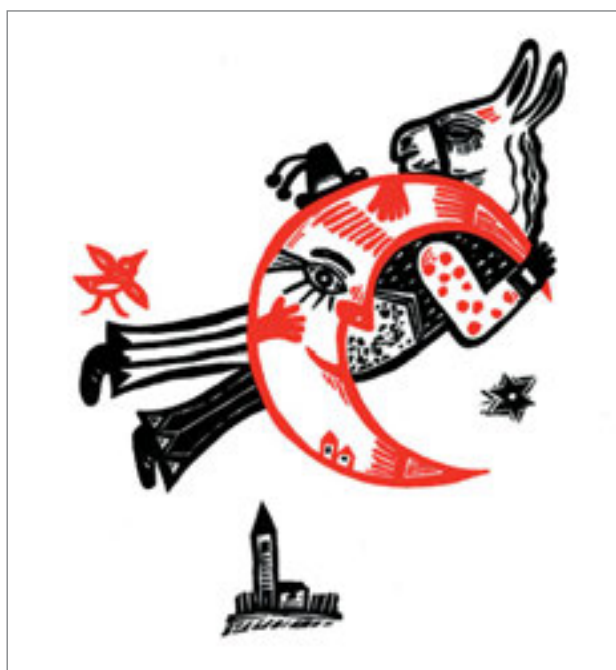
Mindent elkövettem, egészen az emberölésig – gyónja Szindbád, a gyarló minden idők kóborja. Megtesz bármit az ember, amit megtehet hiába. Mosatlan edények fölött mereng, mos, főz, takarít, piacot jár, elhal a fecsegésben, élvezettel issza a rég hallott szavakat: övéi voltak valaha, ma vendégek egy züllött közegben, az elkövetés bűne előtt csak az áll meg, ami nincs az időben.

Századok múltanak el. A szomszéd ház lassan kiürül. Elutaznak az öregek. Sötét ablakok az éjszakában. A lelkek nem lelik a villanykapcsolót, elvannak úgy is, vigadnak szekrényrecsezésben. Minden az időről beszél, a fránya időről, amit el akartál kerülni, aminek amúgy nyomorultja maradtál. Sírnak az idő kidobott áldozatai a kredencben, valamely szemétdombon vagy bútortüzemben.

Az a háromnegyed évszázad már történelem. És a történelemnek jövője nincs, csak múltja van, és személyek, szenvedélyek benne szédelegnek, ahányan vannak, botolnak sorban vissza-előre, csupán a merre vissza és a merre előre iránya kétlik napra nap, ahogy fölkel és lenyugszik ütem szerint bármely megkezdett és befejezett idő, önmagába visszahajolva egy közbensőbe, ami maga a sors.

Ideje van a születésnek és ideje a meghalásnak – mondja a prédikátor. A Vég állandóan újjászületik a Kezdetben, az ember toporog a folyamatban, ez az élet, a beláthatatlan jövés-menés, váltakozás és megismerés, az idő taposása a rozszant malomban, a fogyás naponkénti tudomásul vétele, agyó hegyek, folyók, halak, rókák és szarvasok, már régóta *agyó*, apránként lefosztva mindenek.

Az *állat* jár-kei az utcasarkon, az oszlop tövére vizei, a házak kutyái hörögve, vérző ínnyel harapdálják a kerítés rácsait. Hogy alhatnánk ekképpen? A paplan csurom csatak, lassan szivárog a testből a túltöltött idő fanyar veritéke. Kétséges, hová tűnnek a denevérek ilyenkor, kinek köszön az utcalámpa, ki szaggatja az álmat, fejét felkapva: „*csak a gyalázatos farkas ivöltését ne hallanám*”.

Keresztes Dóra: Kiss Anna – Félpénzes ünnep